

Prima instanță: Judecătoria Edineț, sediul central (jud: Gh.Bîrsan)
Instanța de apel: Curtea de Apel Bălți (jud: S.Procopciuc, D.Stănilă, D.Corolevschi)

ÎNCHEIERE

28 februarie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător
judecători

Aliona Miron
Oxana Parfeni
Ion Malanciuc

examinând admisibilitatea recursului depus de Nistor Ion, Melnic Nicolae, reprezentati de avocatul Sandu Stela,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Melnic Nicolai și Nistor Ion către Ghețu Andrian privind încasarea prejudiciului moral cauzat prin contravenție și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 23 februarie 2023 a Curții de Apel Bălți,

c o n s t a t ă :

La data de 01 august 2022, Nistor Ion, ca persoană fizică și vicepreședinte al raionului Edineț, și Melnic Nicolai, ca persoană fizică și președinte al raionului Edineț, prin intermediul reprezentantului, avocatul Odobescu Ghenadie, s-au adresat în instanța de judecată cu acțiune privind repararea prejudiciului moral cauzat prin contravenție și încasarea cheltuielilor de judecată împotriva lui Ghețu Andrian.

În motivarea cererii reclamanții au indicat că, la data de 11 martie 2022, ora 11:20, în incinta Consiliului raional Edineț, str.XXXXX, pârâtul Ghețu Andrian în timpul petrecerii ședinței Consiliului a învinuit președintele Consiliului raional Edineț Melnic Nicolai și vicepreședintele Consiliului raional Edineț Nistor Ion, de furtul banilor bugetari, astfel, pârâtul a răspândit cu bună-știință informații mincinoase însoțite de învinuirea în săvârșirea unei infracțiuni.

Drept urmare, la data de 28 martie 2022 în privința lui Ghețu Andrian a fost întocmit proces-verbal cu privire la contravenție în baza art. 70 alin. (2) Cod contravențional al RM, iar prin decizia agentului constatator, pârâtului i-a fost aplicată amendă contravențională în mărime de 60 unități convenționale.

Cu referire la normele legale, dauna morală reprezintă rezultatul dăunător direct de natură patrimonială al unei fapte ilicite prin care se aduce o vătămare a valorilor și drepturilor extrapatrimoniale ce sunt strâns legate de personalitatea umană, respectiv, valoarea prejudiciului moral sub forma suferințelor psihice suportate de Nistor Ion și Melnic Nicolai constituie suma de 50000 lei, această sumă o consideră reclamanții.

Astfel, prin acțiunile ilegale ale pârâtului, reclamanților li s-au adus atingere la dreptul extrapatrimonial manifestat prin stări psihologice și anume: prin lezarea onoarei, tristețe, rușine, disconfort sufletesc enorm, teamă, neajutorare, umilință,

inferioritate, disconfort general, insatisfacție, stres și alte atribute ce definesc statutul moral.

Nistor Ion și Melnic Nicolai ocupă un statut public, fiind în fața colegilor săi de lucru s-au simțit foarte ofensați și foarte prejudiciați moral, or, în fața cetățenilor sunt priviți cu dispreț ce șterge din încrederea lor față de cetățeni.

Au notat că, legiuitorul nu a admis compensarea prejudiciului nepatrimonial ori de câte ori se constată existența acestuia, de aceea sunt situații prevăzute de lege în care este reglementată acordarea despăgubirilor bănești pentru prejudiciul nepatrimonial.

Drepturile subiective nepatrimoniale țin de valorile nepatrimoniale ale omului, ocrotite de lege, acestea sunt inerente persoanei și îl însoțesc fie de la naștere, fie în virtutea legii, iar prejudiciul moral fiind suferințele psihice sau fizice, presupune faptul că, acțiunile celui ce a cauzat acest prejudiciu trebuie să genereze o reacție psihică negativă în conștiința persoanei vătămate.

Emoțiile negative care persistă și acum le-au afectat enorm reclamantilor starea psihică, lăsându-le consecințe și în prezent, deoarece suferințele emoționale durează în timp, fiind vorba de starea sănătății unui om, iar în atare împrejurări, fiindcă repararea prejudiciului moral în acest caz este prevăzută de legislație, odată ce norma de drept reglementează expres dreptul la repararea daunei morale a persoanei prejudiciate, consideră reclamantii că pârâtul urmează să fie obligat la plata despăgubirilor morale.

Prejudiciul moral născut din cauzarea de daune și reparat de cel care l-a cauzat altuia printr-o faptă ilicită extra contractuală survine ca o sancțiune prevăzută de regula generală și presupune: să fie comisă fapta cu caracter ilicit; între fapta ilicită săvârșită și prejudiciul cauzat să existe o legătură cauzală; autorul faptei cauzatoare de prejudiciu să fi fost în culpă; autorul să fi avut capacitatea delictuală la momentul săvârșirii faptei, iar din aceste prevederi legale și cu referire la subiectul pus în discuție, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la repararea prejudiciului moral prin echivalent bănesc.

La aprecierea cuantumului compensației pentru prejudiciul moral trebuie să se ia de asemenea în considerație jurisprudența CEDO, or, Curtea a criticat compensările acordate de către instanțele italiene și poloneze care au fost substanțial mai mici decât sumele acordate de către aceasta în cauze similare, iar în ansamblu, valoarea compensației urmează să fie atribuită de către instanță astfel încât aceasta să constituie o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul cauzat.

Au mai declarat că, sarcina probării prejudiciului moral nu poate fi pusă pe seama reclamantului și se apreciază individual pentru fiecare caz, luându-se în considerație argumentele ambelor părți în proces și excluzându-se pretenții excesive și vădit exagerate, iar luând în considerație natura dreptului lezat, caracterul și gravitatea suferințelor suportate, reclamantii consideră necesar de a acorda drept compensație morală suma de 50000 lei, reprezentând o satisfacție echitabilă, suficientă și nicidecum diminuată a prejudiciului moral cauzat.

Aprecierea prejudiciului moral nu se rezumă la determinarea „prețului” suferinței fizice și psihice care sunt inestimabile, dar înseamnă aprecierea multilaterală a tuturor consecințelor negative ale prejudiciului și a implicației acestuia pe toate planurile vieții sociale ale persoanei vătămate. Trebuie să se aprecieze ce a pierdut persoana vătămată pe plan fizic, psihic, social, profesional și familial din ceea ce ar însemna o viață normală, liniștită și fericită pentru aceasta în momentul respectiv, dar și în viitor în societatea respectivă.

Referitor la cheltuielile de judecată suportate de către reclamantii pentru acordarea asistenței juridice, indică că, acestea urmează a fi compensate integral din contul pârâtului în felul următor: - suma de 3000 lei achitată avocatului de către Nistor Ion conform bonului de plată seria DAA nr. 13759774 din 11 aprilie 2022; suma de 5000 lei achitată avocatului de către Melnic Nicolai conform bonului de plată seria DAA nr. 13759799 din 19 mai 2022.

Au declarat că, reclamantii în cadrul procesului judiciar vor beneficia de asistență juridică nu doar la întocmirea cererii de chemare în judecată, dar sunt efectuate un șir de acte juridice, studierea legislației în domeniu, analiza aspectelor de fapt pe marginea litigiului și reprezentarea în instanța de judecată, iar suportarea de către reclamantii a cheltuielilor pentru asistență juridică în procesul civil se confirmă prin bonul de plată anexat la materialele cauzei, or, suma plătită de reclamantii avocatului, ținând cont de complexitatea litigiului, în mod evident este una necesară și rezonabilă, urmând a fi compensată de pârât.

Prin urmare, caracterul rezonabil al onorariului avocatului a fost stabilit în coraport cu Recomandările privind quantumul onorariilor avocaților și compensarea de către instanțele judecătorești a cheltuielilor de asistență juridică aprobate de Uniunea Avocaților din RM.

Au solicitat de a fi dispusă încasarea din contul pârâtului Ghețu Andrian a sumelor de 50000 lei pentru fiecare cu titlu de prejudiciu nepatrimonial și încasarea din contul pârâtului Ghețu Andrian în beneficiul reclamantului Nistor Ion a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 3000 lei, conform bonului de plată seria DAA nr. 13759774 din 11 aprilie 2022, și în beneficiul reclamantului Melnic Nicolai a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 5000 lei, conform bonului de plată seria DAA nr. 13759799 din 19 mai 2022, în legătură cu soluționarea litigiului, precum și încasarea altor cheltuieli aferente cauzei civile.

Prin hotărârea Judecătorei Edineț, sediul Central din 27 octombrie 2022 acțiunea s-a respins, ca fiind neîntemeiată.

Invocând ilegalitatea și netemeinicii hotărârii Judecătorei Edineț, sediul Central din 27 octombrie 2022, Nistor Ion și Melnic Nicolae prin intermediul avocatului Sandu Stela, la data de 28 octombrie 2022 au contestat cu apel hotărârea instanței de fond. Ulterior, la data de 10 ianuarie 2023 Nistor Ion și Melnic Nicolae, prin intermediul avocatului Sandu Stela au depus apel motivat, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi decizii prin care cererea de chemare în judecată să fie admisă integral.

Prin decizia din 23 februarie 2023 a Curții de Apel Bălți s-a admis apelul declarat de Nistor Ion și Melnic Nicolae, s-a casat integral hotărârea Judecătorei Edineț, sediul Central din 27 octombrie 2022 și s-a emis o nouă hotărâre prin care acțiunea a fost respinsă.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a invocat că din conținutul procesului verbal contravențional din data de 28 martie 2022, Ghețu Andrian în timpul petrecerii ședinței Consiliului raional l-a învinuit pe Președintele Consiliului raional Edineț- Melnic Nicolae și pe vicepreședintele Consiliului raional Edineț – Nistor Ion în furtul banilor bugetari. Astfel cet. Ghețu Andrian a răspândit cu bună știință infirmații mincinoase însoțite de învinuirea în săvârșirea unei infracțiuni.

Pentru respectiva faptă, prin decizia agentului constator din data de 28.03.2022, Ghețu Andrian a fost sancționat contravențional conform art. 70 alin.2 CCo, cu amendă în mărime de 60 unități contravenționale, adică 3000 lei (f.d. 13).

Potrivit art. 45 Cod contravențional, (1) persoana al cărei drept sau interes

legitim a fost lezat prin contravenție îl poate apăra prin acțiune civilă depusă conform legislației procedurale civile. Această persoană are în special dreptul la repararea prejudiciului patrimonial și a celui nepatrimonial cauzate prin contravenție. Prezentul alineat se aplică în egală măsură și în cazul în care, în sensul art.30 alin. (11), se consideră că făptuitorul nu a fost supus răspunderii contravenționale. (2) Soluționând cauza contravențională, autoritatea competentă este în drept, la cererea victimei, să dispună repararea prejudiciului cauzat prin contravenție în cazul în care nu există divergențe asupra întinderii lui.

În conformitate cu prevederile art. 70 alin. 2 Cod Contravențional, ce vizează calamina, adică răspândirea cu bună știință a unor informații mincinoase ce defăimează o altă persoană, aceeași acțiune însoțită de învinuirea în săvârșirea unei infracțiuni, constituie contravenție care atentează la drepturile constituționale ale persoanei.

Instanța de apel a notat că, evenimentele din 11 martie 2022 pentru care Ghețu Andrian la data de 28 martie 2022, a fost sancționat s-au derulat în ședința Consiliului raional Edineț în legătură cu activitatea acestei autorități, or din conținutul procesului verbal de sancționare se constată că, Nistor Ion- ca vicepreședinte al Consiliului raional Edineț și Melnic Nicolai-ca Președinte al raionului Edineț au fost învinuiți pentru chestiuni legate de gestionarea bugetului local.

Astfel, potrivit art. 9 din Legea cu privire la libertatea de exprimare prevede: orice persoană are dreptul de a critica statul și autoritățile publice. Statul și autoritățile publice nu pot intenta acțiuni cu privire la defăimare. Statul și autoritățile executive și legislative nu sînt protejate de legea penală sau contravențională împotriva declarațiilor defăimătoare. Persoanele care exercită funcții publice pot fi supuse criticii, iar acțiunile lor – verificării din partea mass-mediei, în ceea ce privește modul în care și-au exercitat sau își exercită atribuțiile, în măsura în care acest lucru este necesar pentru a asigura transparența și exercitarea responsabilă a atribuțiilor lor.

Iar, potrivit art. 32 alin. 1 și 2 din Constituției, oricărui cetățean îi este garantată libertatea gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvînt, imagine sau prin alt mijloc posibil. Libertatea exprimării nu poate prejudicia onoarea, demnitatea sau dreptul altei persoane la viziune proprie.

La fel, libertatea de exprimare este consfințită și de articolul 10 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, care în § 1 statuează că orice persoană are dreptul la libertate de exprimare. Acest drept include libertatea de opinie și libertatea de a primi sau a comunica informații ori idei fără amestecul autorităților publice și fără a ține seama de frontiere. Prezentul articol nu împiedică Statele să supună societățile de radiodifuziune, cinematografie sau televiziune unui regim de autorizare.

Instanța de apel a menționat că în urma cercetării materialului probator prezentat judecății întru justificarea necesității recuperării prejudiciului moral, Nistor Ion și Melnic Nicolai au pretins la repararea prejudiciului pentru faptul că Ghețu Andrian i-a învinuit de „furt de bani bugetari”. Faptul învinuirii de „furt de bani bugetari” nu se mai cere a fi dovedit, odată ce se confirmă prin procesul verbal cu privire la contravenție și decizia de sancționare a lui Ghețu Andrian.

Pe când, de obligația reclamanților/apelanți ținea de prezentarea de către aceștia a dovezilor de confirmare a întinderii prejudiciului în raport cu funcția publică deținută. Or, componența delictului civil include următoarele elemente

(condiții): prejudiciul, fapta ilicită, raportul causal dintre faptă și prejudiciu și vinovăția. Iar, odată ce reclamantii Nistor Ion și Melnic Nicolai, ca pretinsă victimă a delictului civil, erau ca exponent al autorității publice locale, urmau să demonstreze că cuvintele rostite de către Ghețu Andrian, cu adevărat le-a cauzat suferințe morale.

La 14 aprilie 2023 Nistor Ion, Melnic Nicolae, reprezentați de avocatul Sandu Stela au depus recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond, cu pronunțarea unei decizii noi de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că, instanțele inferioare au aplicat eronat legea, invocând prevederile art.29 alin.(2) al Legii nr. 64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare, se acordă compensației pentru prejudiciul moral cauzat persoanei publice, doar în cazul în care persoana publică a fost defăimată cu rea-credință.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că Curtea de Apel Bălți a pronunțat dispozitivul deciziei la 23 februarie 2023.

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, recursul declarat de Nistor Ion, Melnic Nicolae, reprezentați de avocatul Sandu Stela, la 14 aprilie 2023, se consideră depus în termenul stabilit de lege.

Curtea Supremă de Justiție, la 26 iulie 2023, a expediat în adresa intimatului copia recursului declarat de Nistor Ion, Melnic Nicolae, reprezentați de avocatul Sandu Stela, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire, anexată la materialele dosarului (f.d. 107).

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art.IV, V pct.1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi. Respectiv, recursul declarat de Nistor Ion, Melnic Nicolae, reprezentați de avocatul Sandu Stela, a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Examinând temeiurile recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține că, examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului.

La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurenților cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei contestate or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise (Golder împotriva Regatului Unit, p.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230).

Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se expediază părților.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursul declarat de Nistor Ion, Melnic Nicolae, reprezentați de avocatul Sandu Stela nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270 și 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Nistor Ion, Melnic Nicolae, reprezentați de avocatul Sandu Stela.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Aliona Miron

judecători

Oxana Parfeni

Ion Malanciuc